

|                          |                       |                            |     |
|--------------------------|-----------------------|----------------------------|-----|
| <b>CODI ASSIGNATURA</b>  | 28876                 | <b>N. CRÈDITS</b>          | 12  |
| <b>TÍTOL ASSIGNATURA</b> | PREHISTÒRIA (1. part) |                            |     |
| <b>TIPUS ASSIGNATURA</b> | TRONCAL TITULACIÓ     |                            |     |
| <b>PROFESSORS/RES</b>    | Rafael MORA TORCAL    |                            |     |
| <b>CALENDARI</b>         | PRIMER QUATRIMESTRE   |                            |     |
| <b>GRUPS</b>             | 1, 3                  |                            |     |
| <b>CRÈDITS TEÒRICS</b>   | 4.5                   | <b>CRÈDITS PRÀCTICS/TI</b> | 1.5 |

---

## OBJECTIUS

- L'assignatura de Prehistòria pretén donar una visió general de la història de la humanitat, des de llurs orígens fins a les primeres economies agrícoles.
- Donar les bases sobre les que es sustenta l'evolució del gènere Homo: conceptes biològics i culturals.
- Sensibilitzar a l'estudiant dels criteris que defineixen als grups humans, així com de les diverses formes en que s'organitzen social i econòmicament.

## TEMES

1. El concepte d'Història, Prehistòria, Arqueologia i Antropologia: Corrents de pensament i plantejaments teòrics.
2. Com hem d'aproximar-nos a l'estudi de l'ésser humà: el concepte d'espècie, mamífer, primat i homínid.
3. Els protagonistes de l'evolució: Aegyptopithecus, Dryopithecus, Proconsul, Kenyapithecus, Ramapithecus, Sivapithecus, Gigantopithecus.
4. Homínids i Pànids. Filiació entre Homo, Ximpanzé i Goril·la. Models biogeogràfics, anatomia comparada i biologia molecular.
5. Una adaptació bàsica: la locomoció bípeda. Modificacions anatòmiques que es produeixen. Hipòtesi sobre l'origen del bipedisme: per què i per a què?
6. Homínids entre 9 i 4 ma. Àfrica de l'Est vs Àfrica del Sud. Sahelanthropus, Orrorin i Ardipithecus.
7. Homínids: Australopithecus, Paranthropus y Kenyanthropus.
8. El gènere Homo i els esquemes cladístics que es generen.
9. Els primers homínids i el seu comportament: Patrons ecològics, climàtics i culturals.
10. Definint el concepte d'humanitat. Els primers instruments lítics.
11. Els primers jaciments arqueològics. L'Olduvaià: Registre fòssil a Olduvai i Koobi Fora. Comportament socio-econòmic dels primers homínids.
12. El gènere Homo i l'expansió pel Vell Món. Problemàtica taxonòmica: H. Ergaster, H. Antecessor, H. Erectus y H. Heidelbergensis. La instal·lació a Europa.
13. Homínids fora d'Àfrica. Models de gestió de l'espai i el paper del foc.
14. Les proves fòssils de les primeres ocupacions al continent euroasiàtic:

15. L'Homo de i la seva anatomia: un exemple d'especialització al medi ambient. Innovacions tecnològiques, estratègies econòmiques i manifestacions simbòliques.
16. L'Homo de Neandertal i les estratègies tecnològiques desenvolupades. La desaparició del Neandertal: hipòtesis i problemàtica.
17. La transició cap a l'Homo sapiens. El model monogenètic i el model multirregional. La genètica en la evolució humana.
18. L'Homo modern. Llegat cultural: art i tecnologia (indústria, enterraments, seriació crono-cultural). Un món complex: organització social i econòmica. La implantació de l'Homo Modern fora d'Àfrica: Europa, Àsia, Oceania i Amèrica.
19. Els últims caçadors: Paleolític Superior Final, Mesolític i Neolític: Ruptura o continuïtat.
20. Orígens dels Neolític: problemàtica sobre el desenvolupament de l'economia de producció. El concepte de Neolític. Problemàtica sobre el seu enquadrament cronològic i definició.

## RECURSOS MULTIMÈDIA

1. Cd-Rom "Los orígenes del Hombre". Aula d'Informàtica de la Facultat de Lletres.
2. Cd-Rom "Olduvai". Aula d'Informàtica de la Facultat de Lletres.
3. Cd-Rom "Human evolution". Aula d'Informàtica de la Facultat de Lletres.

## BIBLIOGRAFIA

- ARSUAGA, J.L.; MARTINEZ, I.: La especie elegida: La larga marcha de la evolución humana.
- ARSUAGA, J. L. El collar del Neandertal: En busca de los primeros pensadores. Ed. Temas de hoy. Madrid 1999.
- BERGER, L.R.; HILTON-BARBER, B.: Tras las huellas de Eva. El misterio de los orígenes de la humanidad. Ediciones B. Barcelona 2001.
- BERTRANPETIT, J.; JUNYENT, C.: Viatge als orígens: Una història biològica de l'espècie humana. Ed. Bromera, nº 4. Alzira 1998.
- BINFORD, L.R.: En busca del pasado. Ed. Crítica, Barcelona 1988
- BOID, R.; SILK, J.B.: Cómo evolucionan los humanos. Ariel Ciencia. Barcelona 2001.
- BURENHULT, G. (Ed.). El amanecer de la humanidad. Los primeros humanos. Ed. Debate- Circulo de Lectores. vol. 1. Barcelona 1994.
- BURENHULT, G. (Ed.). Más allá de África. Las primeras migraciones. Ed. Debate-Circulo de Lectores. Vol. 2. Barcelona 1994.
- BURENHULT, G. (Ed.). De la Piedra al Bronce. Cazadores, recolectores en Europa, África y Oriente Medio. Ed. Debate-Circulo de Lectores. Vol. 3. Barcelona 1994.
- BURENHULT, G. (Ed.). Pueblos de la edad de piedra. Exploradores y agricultores de Asia, América y Pacífico. Ed. Debate-Circulo de Lectores. Vol. 4. Barcelona 1995.

- CAMPBELL, B.G.: Humankind emerging. Ed. Harper Collins Publishers. London 1992. 6a edició.
- CELA, J.; F. J. AYALA (2001). Senderos de la Evolución Humana. Madrid, Alianza.
- CONROY, C. G.: Reconstucting Human Origins: A modern Synthesis. Ed. Norton. London 1997.
- CHALINE, J. (2002). Un millón de generaciones. Hacia los orígenes de la humanidad. Barcelona, Ediciones Península s.a.
- DENNEL, R.: Prehistoria económica de Europa. Ed. Crítica. Barcelona 1987
- DOMINGUEZ, M.: En el principio de la Humanidad. Ed. Síntesis, 8. Madrid 1996.
- DOMINGUEZ, M.: El primate excepcional: El origen de la conducta humana. Ed. Ariel, 173. Barcelona 1997.
- FULLOLA, J. M<sup>a</sup>; PETIT, M.A.: (Coord.): La puerta del pasado. Ed. Martinez Roca S.A. Barcelona 199.
- GAMBLE, C. (2001). Las Sociedades Paleolíticas de Europa. Barcelona, Ariel.
- JONES, S.; MARTIN R.; PILBEAM D. (Eds.): Human Evolution. Cambridge Univ. Press. 1992.
- KLEIN, R. G. (1999). The Human Career. Chicago, University of Chicago Press.
- LEAKEY, R.E.; LEWIN, R.: Nuestros Orígenes: En busca de lo que nos hace humanos. Ed. Critica. Serie Mayor. Barcelona 1994.
- LEWIN, R.: Evolución Humana. Biblioteca Científica Salvat. Barcelona 1993.
- MOURE, A.; GONZALEZ, M.R.: La expansión de los cazadores. Paleolítico Superior y Mesolítico en el Viejo Mundo. Ed. Síntesis. Colección Historia Universal, 3. Madrid 1992.
- QUEROL, M.A.: De los primeros seres humanos. Ed. Síntesis. Colección Historia Universal, num 2. Madrid 1991.
- REDMAN, CH. L.: Los orígenes de la civilización: Desde los primeros agricultores hasta la sociedad urbana en el Próximo Oriente. Ed. Crítica. Barcelona 1990.
- SCHICK, K.; TOTH, N.: Making silent stones speak. Human evolution and the dawn of technology. Ed. Touchstone. 1994
- SERVICE, E.R.: Los cazadores. Ed. Labor, Barcelona 1973.
- STRINGER, CH.; GAMBLE, CL.: En busca de los Neandertales. Ed. Crítica. Barcelona 1996.

#### AVALUACIÓ

⇒ Mètodes d'avaluació dels coneixements teòrics.

L'avaluació dels coneixements teòrics es farà mitjançant proves d'elecció múltiple, amb preguntes de 4 alternatives, descomptant els encerts a l'atzar i transformant decimalment la nota. La correcció de les proves serà sotmesa a requeriments psicomètrics.

En acabar un examen els alumnes trobaran, al tauler d'anuncis, les respostes considerades vàlides. De no trobar-se conforme amb alguna de les respostes proposades, caldrà que l'alumne faci per escrit, tot identificant-se, una defensa raonada de la seva alternativa. Aquest escrit serà lliurat a la Secretaria de la Divisió de Prehistòria i serà estudiat pel professor, podent ésser cridat l'alumne per argumentar extensament. Finalment, hom arribarà a una conclusió: manteniment, rectificació o anul·lació.

Les preguntes anul·lades o rectificades bé per procediment anterior o pel resultat de l'anàlisi psicomètrica, seran anul·lades o rectificades per a la totalitat dels examinats.

⇒ Tipus i nombre d'avaluacions

Hi haurà dos tipus d'avaluació: formativa i acreditativa.

1. Durant el desenvolupament del quadrimestre, es faran principalment avaluacions formatives però que tindran contingència sobre la nota acreditativa (superació o no de l'assignatura). Aquestes avaluacions consistiran en visionar un video amb contingut referent al temari del curs i la resposta posterior d'una prova de preguntes curtes.
2. Durant el període d'examens que marqui la Facultat es realitzarà l'avaluació final de l'assignatura (primera o segona convocatòria). Aquesta avaluació constarà d'una prova d'elecció múltiple amb preguntes sobre tots els temes desenvolupats.

⇒ Criteris per superar l'assignatura

Haver obtingut una nota de 5 o superior a l'avaluació definitiva. En el cas de no haver superat la primera convocatòria, l'alumne haurà d'examinar-se de nou de tota la matèria.

Les avaluacions formatives realitzades durant el curs seran utilitzades per a millorar la nota final de l'assignatura.